

Nr 770

Av herr **Westberg** i Ljusdal, om *höjning av statsbidragen till nykterhetsundervisning m. m.*

”Hur stryktåligt är välfärdssamhället? Hur långt kan utvecklingen mot en mera utbredd och intensivare användning av tobak, alkohol och narkotika gå utan att vi blir tvungna att skruva ned ambitionerna för den sociala och kulturella tillväxten?” Så frågar skolöverstyrelsens chef i en uppmärksammat tidningsartikel, där han visserligen påminner om skolans ansvar för ungdomen men där han också ifrågasätter om det är rimligt att profitintressena till förmån för användning av gifter skall få arbeta med så överlägsna metoder att ungdomarna och skolan på förhand är dömda att vara den underlägsna parten i kraftmätningen.

Enligt min mening har generaldirektör Löwbeer här rört vid ett utomordentligt viktigt problem, som det är angeläget för samhället att komma till rätta med.

Skolan har en viktig uppgift i sammanhanget, och vi talar med rätta om värdet av undervisning och upplysning. Undervisningen om gifter är angelägen och kommer även att intensifieras. Men vi får inte glömma att skolans möjligheter att påverka attityder och beteenden är beroende av den inställning som samhället i övrigt har eller fritt låter komma till uttryck. Skolan utgör en av samhällets viktigaste kanaler för faktainformation, men det är ett stort misstag om man beträffande informationen och opinionsbildningen kring tobak och alkohol i alltför hög grad litat till skolans möjligheter. Skolans uppgift är att genom en saklig information undervisa och hjälpa eleverna med deras personlighetsutveckling, men mötet med människorna utanför skolan, deras attityder och beteenden, bestämmer i mycket hög grad resultatet av skolans insatser på detta som på så många andra områden. Inte minst den allmänna samhällsattityden och samhällets reaktion inför vad som sker är här av största vikt. Det torde vara omöjligt att göra gällande att skolan från samhället i övrigt får det stöd den behöver för att lyckas med sin undervisnings- och upplysningsverksamhet på detta område. Tvärtom utsätts eleven utanför skolan för ett enormt kraftprov, när han möts av det av samhället accepterade opinionstrycket. Som exempel på detta tryck kan nämnas den psykologiskt utstuderade cigarettreklamen och den inte mindre påkostade reklamen för alkoholhaltiga drycker, där bl. a. det statliga systembolaget är med och reklamerar för vin.

Det är stora investeringar som görs i denna opinionsbildning för användning av gifter. Vissa överslagsberäkningar synes visa att det rör sig om mer än 50 miljoner kronor.

Vad har då samhället att sätta emot? Jo, i årets budget är statens stöd till Centralförbundet för nykterhetsundervisning upptaget till 1 320 000 kronor, vilket innebär en ökning med 50 000 kronor jämfört med föregående år. Skolöverstyrelsen hade med hänvisning till det ökade behovet av information och upplysningsverksamhet rörande narkotikafrågan och till allmänna kostnadsstegringar föreslagit en ökning med 200 000 kronor. Nykterhetsorganisationerna får oförändrat anslag trots kostnadsökningar och behov av väsentliga höjningar. Självfallet är inte ökade anslag till de organisationer som här nämnts de enda vägarna, när det gäller samhällets möjligheter att motverka bruket av gifter, men resultatet av de framställningar som görs är ändå ett uttryck för hur de anslagsbeviljande myndigheterna ser på dessa frågor. Några som helst medel för en genomförd motreklam finns inte såvitt jag kan bedöma upptagna i budgeten. Och ändå borde det vara möjligt att med hjälp av annonsering, artiklar i pressen och program i våra övriga massmedia påverka opinionsläget.

Det torde också vara möjligt att på ett mera effektivt sätt än som för närvarande sker begränsa reklamen för användningen av dessa gifter via affischering och våra massmedia.

Riksdagen har i skrivelse till Kungl. Maj:t begärt "utredning av frågan om åtgärder för att minska tobakskonsumtionen", och inom den alkoholpolitiska utredningen kommer man bl. a. att ägna uppmärksamhet åt frågor rörande undervisnings- och upplysningsverksamheten. Men utredningar tar tid. Det är därför angeläget att i den aktuella situationen väl utnyttja de organ och möjligheter som redan nu står till förfogande i kampen mot gifterna.

En viktig sådan möjlighet är att ställa större ekonomiska resurser till Centralförbundets för nykterhetsundervisning och till nykterhetsorganisationernas förfogande. Samtidigt borde samhällets företrädare på olika nivåer och i olika uppgifter så långt det är möjligt medverka i en omfattande kampanj mot tobak, alkohol och narkotika. Om detta kunde ske skulle det medföra en värdefull förändring av opinionsläget och samhället framstå som mindre ensidigt giftvänligt.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att i enlighet med skolöverstyrelsens förslag höja de nu utgående bidragen till

1. Centralförbundet för nykterhetsundervisning med 200 000 kronor;
2. Nykterhetsorganisationer m. m. med

- a) för grundbidrag 50 000 kronor,
- b) för upplysning rörande narkotikafrågan 50 000 kronor, samt
- c) för rekrytering av kvalificerade instruktörer 104 000 kronor.

Stockholm den 28 januari 1969

Olle Westberg (fp)

i Ljusdal